

Обобщена справка

за Програма ИНТЕРРЕГ VI-A ИПП България - Турция 2021-2027 г. Териториална стратегия за интегрирани мерки към нея, съгласувана със Становище по екологична оценка № 14-6/2022 г. на министъра на околната среда и водите

(съгласно изискванията на чл.29, ал.1 на Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (Наредбата за ЕО)

I. Съответствие на проектите на Програма ИНТЕРРЕГ VI-A ИПП България - Турция 2021-2027 г. Териториална стратегия за интегрирани мерки към нея с основните резултати и препоръки в Доклада по екологична оценка (ЕО) и с резултатите от консултациите, мерките и ограниченията, включени в Становище по екологична оценка № 13-6/2022 г. (съгласно чл.29, ал.1, т.1 на Наредбата за ЕО):

Проектите на Програма ИНТЕРРЕГ VI-A ИПП България - Турция 2021-2027 г. Териториална стратегия за интегрирани мерки към нея са изцяло съобразен с резултатите и препоръките от доклада за екологична оценка (ДЕО), както и с резултатите от консултациите, мерките и ограниченията, включени в Становище по екологична оценка № 14-6/2022 г. на министъра на околната среда и водите.

Резултатите от консултациите са представени в т.12 на Доклада за ЕО, където е посочен и начинът им на отразяване с мотивите за това.

По отношение на **основните резултати от Доклада за ЕО**, заключението на доклада е следното:

Въз основа на направените анализи, прогнози и оценки, въздействието от реализирането на ПТГС и ТСИМ, при изпълнение на препоръчаните мерки в т.7 на Доклада за ЕО е:

Като цяло, по отношение на атмосферния въздух и климатичните се очаква положително въздействие в резултат на конкретни допустими дейности и мерки по ПТГС и ТСИМ. Предвижданията на ПТГС и ТСИМ нямат потенциал за значително отрицателно въздействие, а само за временно локално, обратимо въздействие, без кумулативно въздействие. Не се предвиждат дейности и мерки, които биха довели до значимо увеличаване на емисиите на парникови газове. Част от предвидените дейности (за технологични инвестиции, дигитализация и зелен преход) са с положителен принос за ограничаване на изменението на климата и адаптация към променящия се климат. Стратегическият проект по Приоритет 3 на ПТГС е с положително въздействие за подобряване на адаптивните способности и повишаване на устойчивостта на района при бедствия. Не са предвидени дейности и мерки, които биха довели до риск за населението, природата или активите на база прогнозите за изменящия се климат и последствията от това.

1.1. По отношение на водите, в т.ч. зоните за защита на водите и риска от наводнения като цяло благоприятно въздействие на регионално, национално и трансгранично ниво, тъй като мнозинството от индикативните дейности и предвидените мерки пряко или непряко допринасят за подобряване на състоянието на

водите, зоните за защита на водите и риска от наводнения, както и като цяло - на околната среда. Дейностите и мерките, включени в ПТГС и ТСИМ нямат потенциал за нарушаване на доброто състояние и добрия екологичен потенциал на водните обекти. Прилагането на разпоредбите на приложимото законодателство за опазване на водите ще гарантира отсъствието на значими отрицателни последици за дейностите, при които е възможно въздействие върху водни обекти.

Прогнозите на равнище стратегически цели, инвестиционни приоритети и специфични цели не предвиждат значимо отрицателно, кумулативно отрицателно въздействие върху повърхностните води, зони за защита на водите и риска от наводнения. По отношение на подземните води не се очаква въздействие, в т.ч. кумулативно.

Не се очаква въздействие върху земните недра.

Очаква се цялостно положително въздействие на регионално, национално и трансгранично ниво, тъй като мнозинството от индикативните дейности и предвидените мерки пряко или косвено допринасят за подобряване на състоянието на почвите и като цяло – на околната среда. Спазването на мерките от т.7 на ДЕО ще ограничи очакваните неблагоприятни последици.

Както е видно от направения по-горе анализ, по отношение на биологичното разнообразие и защитените зони и територии в обхвата на ПТГС и ТСИМ, на този етап при определени условия могат да се очакват по-скоро повече потенциални ползи, отколкото негативи. Отрицателните въздействия могат да се сведат до минимум с подходящи мерки – препоръчани в т.7 на ДЕО, и чрез провеждане на изискванията се процедури по ОВОС, ЕО и ОС.

Въздействието и на двете нива на подробност върху ландшафта е предимно положително, свързано с повишаване свързаността и качествата му..

Въздействието върху културното наследство е положително за мерките, свързани с развитие на обектите на културното наследство, и неутрално за останалите предвиждания.

По отношение на фактора шум очакваното въздействие се определя като непряко положително, дългосрочно и постоянно за разглеждания регион. Предвижданията на ПТГС и ТСИМ нямат потенциал за значително отрицателно въздействие, в т.ч. създаване на риск за човешкото здраве. По отношение на другите вредни физични фактори, не се очаква въздействие.

По отношение на отпадъците се очаква основно непряко положително въздействие, в резултат на дейностите за технологично обновяване и гарантиране качество и удължен живот на продуктите, зелен преход, дигитализация, цифрови и електронни технологии. Дейностите и мерките по ПТГС и ТСИМ не са свързани с генериране на значителни количества отпадъци, в т.ч. опасни.

По отношение на опасните химични вещества и риска от големи аварии, Предвижданията на ПТГС и ТСИМ не са свързани със значително въздействие в резултат на съхранение и употреба на опасни химични вещества, като допустимите

дейности и мерки нямат потенциал за увеличаване на риска от възникване на голяма авария в съществуващи предприятия с нисък и висок рисков потенциал в обхвата на трансграничния район.

Въздействието върху населението, човешкото здраве и здравно-хигиенните аспекти на средата е комплексно положително, свързано с благоприятно въздействие на социално-икономическите фактори в региона и рисковите фактори на околната среда, свързани с въздействие върху здравето.

Предвид горното, реализирането на ПТГС и ТСИМ е предпочитано от гледна точка на въздействие върху околната среда и човешкото здраве пред „нулевата“ алтернатива.

За **ограничаване на прогнозираните отрицателни въздействия**, в Доклада за ЕО и в Становището по ЕО са включени мерки, които ще ограничат тези въздействия до минимум. За установяване на въздействието върху околната среда и човешкото здраве на програмата и териториалната стратегия при тяхното прилагане от Министерство на околната среда и водите (МОСВ) в хода на процедурата по екологична оценка са предложени мерки и индикатори за наблюдение и контрол, чрез които да бъдат установени евентуални неблагоприятни тенденции по отношение на околната среда и човешкото здраве, въз основа на което при необходимост да бъдат предприети коригиращи действия за отстраняването им. Окончателно съгласуваните мерки по наблюдение и контрол са включени в Становището по ЕО.

II. Съответствие на проектите на Програма ИНТЕРРЕГ VI-A ИПП България - Турция 2021-2027 г. Териториална стратегия за интегрирани мерки към нея с обоснованата в становището по ЕО алтернатива по чл. 26, ал. 2, т. 6 (съгласно чл.29, ал.1, т.2 на Наредбата за ЕО)

Проектите на Програма ИНТЕРРЕГ VI-A ИПП България - Турция 2021-2027 г. Териториална стратегия за интегрирани мерки към нея не съдържат алтернативи и варианти. Прецизираните текстове в проекта на програмата по време на процеса по изготвянето ѝ не са свързани с добавяне или отпадане на предвиждания, съответно не представляват нов вариант/алтернатива.

Анализът на „нулевата алтернатива“, направен в т.2.2 на Доклада за ЕО, показва, че тя е с по-неблагоприятно въздействие от алтернативата за реализиране на програмата и териториалната стратегия към нея.

Алтернативата за реализиране на Програма ИНТЕРРЕГ VI-A ИПП България - Турция 2021-2027 г. Териториална стратегия за интегрирани мерки към нея е като цяло с комплексно положително въздействие върху околната среда, в т.ч. върху населението и човешкото здраве, тъй като допустимите дейности и мерки са с преобладаваща екологична насоченост. Въпреки това, някои от предвидените дейности са свързани с възможно негативно въздействие, поради което на етапа на реализация и изпълнение на Програма ИНТЕРРЕГ VI-A ИПП България - Турция 2021-2027 г.

Териториална стратегия за интегрирани мерки към нея задължително следва да се изпълняват препоръчаните мерки в т. 7 на Доклада за ЕО, както и всички законови и подзаконовни нормативни актове, действащи в двете държави, обвързани с опазването на отделните компоненти на околната среда, вкл. човешкото здраве.

Разгледаните алтернативи са отразени и в Становище по екологична оценка № 14-6/2022 г., и конкретно - мотив 6 от него.

III. Степен, в която мерките по чл. 26, ал.2, т.7 и 8 на Наредбата за ЕО са предвидени в проекта на Програма ИНТЕРРЕГ VI-A ИПП България - Турция 2021-2027 г. и Териториална стратегия за интегрирани мерки към нея (съгласно чл.29, ал.1, т.3 на Наредбата за ЕО)

В Становище по екологична оценка № 14-6/2022 г. са включени мерки и условия в две точки, които са предвидени за изпълнение както следва:

т. I Мерки и условия за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно компенсиране на неблагоприятните последици от осъществяването на Програма ИНТЕРРЕГ VI-A ИПП България - Турция 2021-2027 г., съфинансирана по Инструмента за присъединителна помощ и Териториална стратегия за интегрирани мерки към нея:

Общи мерки:

1. Планове, програми, проекти и инвестиционни предложения, произтичащи от ПТГС 2021-2027 г., съфинансирана по Инструмента за предприсъединителна помощ между Република България и Република Турция и ТСИМ, да се одобряват само след произнасяне с акт на компетентните органи по околна среда по реда на глава шеста от ЗООС и/или чл. 31 на ЗБР и при съобразяване с условията и мерките в съответния акт.

Начин на изпълнение: Условието представлява нормативно изискване, като същото ще бъде включвано като изискване в условията за кандидатстване за проектни предложения, за които е относимо.

2. Инвестиционни предложения, произтичащи от мерки и дейности по ПТГС и ТСИМ да се съобразят с действащите устройствени планове на съответната територия, както и националните, регионалните и местни стратегически, планови и нормативни документи, други налични планирани проекти с подобни и/или припокриващи се дейности, с цел постигане на необходимата синхронизация при провеждане на проектните процедури от страна на ангажираните институционални органи.

Начин на изпълнение: Условието ще бъде включвано като изискване в условията за кандидатстване за проектни предложения, за които е относимо.

Адаптация към изменението на климата

3. Съобразяване на относимите дейности и мерки от актуалните стратегически документи за адаптация към климатичните изменения и предвиждане на мерки за гарантиране на устойчивост на проектите, свързани с изграждане и развитие на обекти, съоръжения и инфраструктура.

Начин на изпълнение: В условията за кандидатстване при разработването на проектните предложения бенефициентите ще бъдат насърчавани да включват дейности и мерки от актуалните стратегически документи за адаптация към климатичните изменения и предвиждане на мерки за гарантиране на устойчивост на проектите, свързани с изграждане и развитие на обекти, съоръжения и инфраструктура.

Атмосферен въздух

4. Приоритетно одобряване за реализация на производствени дейности/технологични модернизации, съответстващи на най-добрите налични техники с цел спазване на международните ангажименти по Гьотеборгския протокол към Конвенцията за трансгранично замърсяване на въздуха на далечни разстояния.

Начин на изпълнение: В условията за кандидатстване бенефициентите ще бъдат насърчавани производствени дейности/технологични модернизации, да бъдат съобразени с най-добрите налични техники.

Води, зони за защита на водите и риск от наводнения

5. Инвестиционни предложения, планове и програми и проекти да се осъществяват в съответствие с действащите ПУРБ, ПУРН на Източнобеломорски и Черноморски райони за басейново управление, Морската стратегия и Закона за водите и подзаконовата му нормативна уредба, както и в съответствие с наличните резултати от актуализацията на ПУРН, ПУРБ и Морската стратегия за периода 2022-2027 г.

Начин на изпълнение: В условията за кандидатстване за проектните предложения, за които е относимо, ще бъдат включвани изисквания за тяхното съответствие с действащите ПУРБ, ПУРН и Закона за водите, както съответствие с наличните резултати от актуализацията на ПУРН и ПУРБ за периода 2022-2027 г., както и с приложимите разпоредби от законодателството за опазване на водите на Република България и Република Турция.

6. Устойчиво използване на водите, в т.ч. въвеждане на оборотни цикли за използване на водите в промишлените предприятия, локално пречистване на индустриалните отпадъчни води.

Начин на изпълнение: В условията за кандидатстване за проектните предложения, за които е относимо, ще бъдат включвани изисквания за устойчиво ползване на водите, в т.ч. въвеждане на оборотни цикли за използване на водите в промишлените предприятия, локално пречистване на индустриалните отпадъчни води.

7. Предприемане на мерки и технологични решения за недопускане на аварийното замърсяване на повърхностните води.

Начин на изпълнение: В условията за кандидатстване за проектните предложения, за които е относимо, ще бъдат включвани изисквания като част от проектите да се предвиждат мерки и технологични решения за недопускане на аварийното замърсяване на повърхностните води.

Почви

8. При проектирането на нови обекти да се включат необходимите дейности и мерки за опазване на почвените ресурси и рекултивация с цел предотвратяване появата на ерозионни процеси и максимално възстановяване на нарушените земи.

Начин на изпълнение: В условията за кандидатстване за проектните предложения, за които е относимо, ще бъдат включвани изисквания при проектиране да се предвиждат необходимите дейности и мерки за опазване на почвените ресурси и рекултивация с цел предотвратяване появата на ерозионни процеси и максимално възстановяване на нарушените земи.

9. При изпълнение на строителните дейности да се вземат мерки за опазване на почвените ресурси, предварително изземване на хумусната почва и оползотворяването ѝ за целите на рекултивацията.

Начин на изпълнение: В правилата за изпълнение на проекти, свързани със строителство, ще бъдат включвани изисквания за опазване на почвените ресурси.

Растителност, животински свят, защитени зони и защитени територии, ладнишафт

10. Проекти за развитие на туризма по мярка 1.4 на ТСИМ да се реализират в съответствие с нормите за рекреационно натоварване и поеман капацитет на средата, и при съобразяване статута на територията.

Начин на изпълнение: В условията за кандидатстване за проектните предложения за развитие на туризма ще се поставя изискване същите да са изготвени и да се реализират в съответствие с нормите за рекреационно натоварване и поеман капацитет на средата, и при съобразяване статута на територията.

11. Като част от проектните предложения за развитие на туризма по специфична цел 2 на ТСИМ да се изисква осигуряване на провеждането на информационни кампании за популяризиране на биологичното разнообразие в района и повишаване на информираността за неговата стойност и ползи за екосистемите и живота на местното население.

Начин на изпълнение: В условията за кандидатстване за проектните предложения за развитие на туризма по специфична цел 2 на ТСИМ бенефициентите ще бъдат насърчавани да провеждат информационни кампании за популяризиране на биологичното разнообразие в района и повишаване на информираността за неговата стойност и ползи за екосистемите и живота на местното население.

12. Спазване на забраните по чл. 10, ал.2 от ЗУЧК за „Зона А” от Черноморското крайбрежие, а именно: строителство на огради и други заграждения (непреодолими инженерни инфраструктурни съоръжения), ограничаващи свободния достъп до морските плажове, крайбрежни езера, лагуни, лимани, влажни зони, пясъчни дюни и други природни обекти.

Начин на изпълнение: В условията за кандидатстване за проектните предложения за развитие на туризма по специфична цел 2 на ТСИМ, ще бъдат включвани изисквания по чл. 10, ал.2 от ЗУЧК за „Зона А” от Черноморското крайбрежие.

13. Спазване на забраните и ограниченията за територията на морските плажове съгласно чл. 10 ал. 4, т. 2, буква „б (спортно-развлекателна дейност и заведения за бързо обслужване) и т. 8 (изграждането на подземни проводи, мрежи и съоръжения на техническата инфраструктура) от ЗУЧК, с цел опазване на местната фауна - предотвратяване на безпокойство в резултат на шум, както и на фрагментация на местообитания на ценни животински видове.

Начин на изпълнение: В условията за кандидатстване за проектните предложения ще бъдат включвани изисквания съгласно чл. 10 ал. 4, т. 2, буква „б (спортно-развлекателна дейност и заведения за бързо обслужване) и т. 8 (изграждането на подземни проводи, мрежи и съоръжения на техническата инфраструктура) от ЗУЧК, с цел опазване на местната фауна - предотвратяване на безпокойство в резултат на шум, както и на фрагментация на местообитания на ценни животински видове.

14. Опазване на всички дюнни образувания в района, като при реализацията на туристическите продукти и подобряване на туристическа инфраструктура по програмата стриктно да се съблюдава за спазването на забраните по чл.17а. от ЗУЧК, а именно: „Забранява се строителството и поставянето на преместваеми обекти и съоръжения, промяната на предназначението и учредяването на ограничени вещни права върху подвижни (бели) дюни, неподвижни дюни с тревна растителност (сиви дюни) и облесени дюни, попадащи в границите на зона „А“, зона „Б“ или в урбанизираните територии на населените места след границите на зона „А“;

Начин на изпълнение: В условията за кандидатстване за проектните предложения ще бъдат включвани изисквания за недопускане строителството и поставянето на преместваеми обекти и съоръжения, промяната на предназначението и учредяването на ограничени вещни права върху подвижни (бели) дюни, неподвижни дюни с тревна

растителност (сиви дюни) и облесени дюни, попадащи в границите на зона „А“, зона „Б“ или в урбанизираните територии на населените места след границите на зона „А“.

15. Разработването и реализацията на нови интегрирани регионални туристически продукти, както и подобряването на туристическата инфраструктура, имащи отношение и към защитени територии в района, да бъдат съобразени и да отговарят на изискванията на природозащитните законодателни актове в двете страни (напр. режимите по чл.17, чл.24, чл.27, чл.31 и чл.34 от Закона за защитените територии и пр.).

Начин на изпълнение: В условията за кандидатстване за проектните предложения, където е приложимо, ще бъдат включвани изисквания за съответствие с изискванията на природозащитните законодателни актове в двете страни (напр. режимите по чл.17, чл.24, чл.27, чл.31 и чл.34 от Закона за защитените територии и пр.)

16. С цел опазване на воднозависимите животински видове, разработването на нови интегрирани регионални туристически продукти и дейностите към увеличаване на броя на посетителите и нощувките да се осъществяват при стриктно спазване на забраната по чл. 10, ал.2, т. 5 от ЗУЧК за заустване на непречистени отпадъчни води в зона „А“ на Черноморското крайбрежие, като количеството и качеството на пречистените води трябва да отговаря на изискванията за индивидуални емисионни ограничения, посочени в разрешителното за заустване, издадено съгласно изискванията на Закона за водите.

Начин на изпълнение: В условията за кандидатстване за проектните предложения ще бъдат включвани изискванията по чл. 10, ал.2, т. 5 от ЗУЧК, забраняващи заустването на непречистени отпадъчни води в зона „А“ на Черноморското крайбрежие, като количеството и качеството на пречистените води трябва да отговаря на изискванията за индивидуални емисионни ограничения, посочени в разрешителното за заустване, издадено съгласно изискванията на Закона за водите.

17. При разработването на нови интегрирани регионални туристически продукти да се залага само на устойчиви туристически модели (например организиран ботанически туризъм, организиран орнитоложки туризъм, велотуризм, организиран пешеходен туризъм (трекинг) от неголеми групи (до 15 човека), само по маркирани маршрути с добре обучени и сертифицирани водачи, селски туризъм и други подобни, като се избягват модели, които включват големи и шумни групи, в т.ч. практикуване на офроуд моторни спортове и др. от подобно естество.

Начин на изпълнение: В условията за кандидатстване за проектните предложения за нови интегрирани регионални туристически продукти да се залага само на устойчиви туристически модели (например организиран ботанически туризъм, организиран орнитоложки туризъм, велотуризм, организиран пешеходен туризъм (трекинг) от неголеми групи (до 15 човека), само по маркирани маршрути с добре обучени и

сертифицирани водачи, селски туризъм и други подобни, като се избягват модели, които включват големи и шумни групи, в т.ч. практикуване на офроуд моторни спортове и др. от подобно естество

Културно-историческо наследство

18. Инвестиционни предложения, планове и програми да се осъществяват след положително становище на компетентните органи за опазването на културното наследство, в съответствие с режимите за опазване на обектите и приложимата нормативната уредба. При наличие на строителни дейности в райони с регистрирани културни ценности, съответните да се провеждат под контрола на компетентни лица (определени или допустими по съответното национално законодателство).

Начин на изпълнение: В условията за кандидатстване за проектните предложения, ще бъдат включвани изисквания за тяхното осъществяване само след положително становище и където е приложимо – под контрола на компетентните органи за опазването на културното наследство, в съответствие с режимите за опазване на обектите и приложимата нормативната уредба на Република България и Република Турция

Опасни химични вещества и риск от големи аварии

19. В случай, че се предвижда изграждане на ново или изменения в съществуващо предприятие и/или съоръжение с нисък или висок рисков потенциал, както и при планирането на нови строежи, включително изграждане на транспортни пътища, жилищни райони, обекти с обществено предназначение в близост до съществуващи предприятия и/или съоръжения с нисък или висок рисков потенциал, където разполагането или нови строежи може да бъде източник или да повиши опасностите или последствията от възникване на голяма авария в тези предприятия/съоръжения, е необходимо:

19.1. Осигуряване на безопасни разстояния на предприятието и/или съоръжението до жилищни райони, обекти и площи с обществено предназначение, зони за отдих и където е възможно, големи транспортни пътища.

19.2. Поддържане на безопасни разстояния на предприятия и/или съоръжения с нисък или висок рисков потенциал или други подходящи мерки до райони с особена природозащитна чувствителност или интерес и обекти на културно-историческото наследство в околностите на предприятия, когато е целесъобразно, с цел тяхното опазване.

19.3. Предприемане на допълнителни технически мерки за ограничаване на рисковете за човешкото здраве и околната среда, в случай на съществуващи предприятия и/или съоръжения с нисък и висок рисков потенциал.

Начин на изпълнение: В условията за кандидатстване за проектните предложения за изграждане на ново или изменения в съществуващо предприятие и/или съоръжение с нисък или висок рисков потенциал, както и при планирането на нови строежи,

включително изграждането на транспортни пътища, жилищни райони, обекти с обществено предназначение в близост до съществуващи предприятия и/или съоръжения с нисък или висок рисков потенциал, където разполагането или нови строежи може да бъде източник или да повиши опасностите или последствията от възникване на голяма авария в тези предприятия/съоръжения ще се поставят изисквания за:

- Осигуряването на безопасни разстояния на предприятието и/или съоръжението до жилищни райони, обекти и площи с обществено предназначение, зони за отдых и където е възможно, големи транспортни пътища;
- Поддържане на безопасни разстояния на предприятия и/или съоръжения с нисък или висок рисков потенциал или други подходящи мерки до райони с особена природозащитна чувствителност или интерес и обекти на културно-историческото наследство в околностите на предприятия, когато е целесъобразно, с цел тяхното опазване;
- Предприемане на допълнителни технически мерки за ограничаване на рисковете за човешкото здраве и околната среда, в случай на съществуващи предприятия и/или съоръжения с нисък и висок рисков потенциал.

Население, човешко здраве, здравно-хигиенни аспекти на средата

20. При проектирането и изграждането на нови обекти, местоположението им да бъде съобразно предвидените за тази дейност зони и територии, съгласно действащите устройствени планове и да се съобразява с близостта на обекти, подлежащи на здравна защита, зони и територии, в които са разположени такива обекти и водоизточници за питейно-битово водоснабдяване, с или без учредени със заповед санитарно-охранителни зони.

Начин на изпълнение: В условията за кандидатстване за проектните предложения с инвестиционен характер ще се поставя изискване местоположението на обектите да е съобразено с предвидените за тази дейност зони и територии, съгласно действащите устройствени планове, както и с близостта на обекти, подлежащи на здравна защита, зони и територии, в които са разположени такива обекти и водоизточници за питейно-битово водоснабдяване, с или без учредени със заповед санитарно-охранителни зони.

т. II. Мерки за наблюдение и контрол при прилагане на осъществяването на Програма за трансгранично сътрудничество 2021-2027 г. между Република България и Република Турция, съфинансирана по Инструмента за присъединителна помощ и Териториална стратегия за интегрирани мерки към нея от Становище по екологична оценка № 14-6/2022 г.:

1. На всеки три години от прилагането на ПТГС и ТСИМ, възложителят да изготвя доклади по наблюдението и контрола на въздействието върху околната среда при тяхното

прилагане, включително на мерките за предотвратяване, намаляване или отстраняване на последиците от възникнали неблагоприятни последствия от осъществяването на програмата и стратегията на основание чл. 30, ал. 1 от Наредбата за ЕО. Изготвените доклади да се предоставят в Министерство на околната среда и водите за одобряване.

Начин на изпълнение: Дирекция „Управление на териториалното сътрудничество“ към МРРБ ще осигури изготвянето на 3-годишни доклади по наблюдението и контрола при прилагането на програмата и стратегията, включително на мерките за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно компенсирание на предполагаемите неблагоприятни последствия от осъществяването на програмата, които ще внася за одобряване в МОСВ.

2. Наблюдението и контролът на въздействията върху околната среда при прилагането на програмата и стратегията да се извършват въз основа на следните мерки и индикатори:

	Мярка за наблюдение и контрол	Индикатори	Периодичност/ отговорен за изпълнение
1.	Мерките и дейностите с инвестиционен характер да се съобразяват с относимите цели, насоки и мерки за адаптация към изменението на климата за гарантиране на устойчивостта им	Предвидени мерки за устойчивост в проектните предложения	При одобряване на проектните предложения/Управляващ орган, Национален орган
		Изпълнени мерки за устойчивост, предвидени в проектните предложения	При изпълнение на проектите/ Управляващ орган, бенефициенти
		Бр. случаи на нарушаване на обектите, съоръженията или инфраструктурата от екстремни явления - резултат от изменението на климата	След въвеждане в експлоатация/ Управляващ орган, бенефициенти

		Бр. населени места/ производствени обекти/реки, езера, язовири, повлияни от проекти за намаляване на замърсяването и негативните ефекти от изменението на климата и предвидимите природни бедствия с трансграничен характер	След въвеждане в експлоатация/ Управляващ орган, бенефициенти
2.	Повишаване степента на климатична неутралност на местната икономика	Бр. обекти, за които е постигната климатична неутралност	След въвеждане експлоатация/ Управляващ орган, бенефициенти
3.	Насърчаване на прехода към кръгова и основаваща се на ефективно използване на ресурсите икономика	Бр. обекти с въведена мярка за ефективно използване на ресурсите или повторно използване на отпадъци или отпадъчни води куб. м повторно използвани отпадъци куб. м повторно използвани отпадъчни води;	След въвеждане експлоатация/ Управляващ орган, бенефициенти
4.	Недопускане на влошаването на качеството на атмосферния въздух в резултат на проектни предложения, свързани с развитието на туризма, индустриални зони и индустриални обекти	Показатели за качество на атмосферния въздух	Периодично, след стартиране на дейностите/ въвеждане в експлоатация/ бенефициенти

5.	Недопускане на влошаване състоянието на водните тела при изпълнение на проектни предложения в близост до такива обекти, или свързани с ползване/засягане на водни тела	Данни от мониторинг на повърхностни и/или подземни води, в случай че такъв е предписан от компетентните органи за конкретното проектно предложение	По време на строителството и експлоатацията, в съответствие с периодичността, определена в Плана за собствен мониторинг/ Бенефициенти
6.	Допустимост на проектните предложения с инвестиционен характер спрямо действащите ПУРБ и ПУРН .	Наличие на становище от компетентните органи	Преди започване на реализацията на проекта/ Бенефициенти
7.	Недопускане на замърсяване на водни тела при аварийни ситуации	Предвидени превантивни мерки	По време на изготвяне на проектното предложение/ Бенефициенти
		Брой аварийни ситуации – предприети действия	Периодично/ Бенефициенти
8.	Спазване на приетите режими на управление на защитените зони, в това число ограничаване на вероятността от отрицателно въздействие върху защитените зони и приоритетите на опазване в тях при провеждане на процедурите по чл. 31 от ЗБР	Одобрени инвестиционни проекти на територията на защитени зони, заета площ (дка); Начин на съобразяване на режимите на управление.	Периодично/ Бенефициенти
9.	Недопускане на нарушаване/увреждане/унищожаване на защитени растителни видове и природни местообитания, съгласно Приложение № 1, Приложение № 2 и Приложение № 3 на ЗБР	Проведени процедури по ОВОС/ЕО/ОС (когато са приложими) Изпълнение на мерките от крайните актове по ОВОС/ЕО/ОС (когато са предвидени за биологично разнообразие)	Периодично/Бенефициенти

10.	Недопускане на увреждане/нарушаване/разрушаване на културни ценности – археологически обекти при строителство на обекти и инфраструктура	Наличие на съгласователно становище от компетентен орган	Преди започване на строителните дейности/ Бенефициент
		Бр. случаи на увреждане/нарушаване/разрушаване на културни ценности археологически обекти при строителство на обекти и инфраструктура	По време на строителството /Бенефициент
11.	Недопускане на превишения на норми за шум в резултат на осъществяване на инвестиционни проекти в/в близост до зони/обекти с нормиран шумов режим	Регистрирани завишения на шумовите нива/ Бр. регистрирани завишения в dB	Периодични измервания (при предписани такива от компетентните органи)/ Бенефициенти

Начин на изпълнение: Информация по мерките и индикаторите ще бъде събирана, анализирана и оценявана в докладите по наблюдение и контрол.

3. При констатирани неблагоприятни последствия върху околната среда и/или човешкото здраве да се предложат и предприемат своевременни мерки за възможното им отстраняване.

Начин на изпълнение: При констатирани неблагоприятни последствия върху околната среда и/или човешкото здраве, бенефициентите по съответните проекти ще предложат и съгласувано със съответните компетентните органи по околна среда и/или човешко здраве ще предприемат своевременни мерки за възможното им отстраняване.